

یادداشت

چرا پننجشیر مهم است؟

اکبر مختاری

استاد دانشگاه

این روزها بحث پننجشیر در میان ایرانیان داغ است. در ایران بسیاری خوستار دفاع از مقاومت پننجشیر به رهبری احمد مسعودند. در برابر برخی چون مدیران روزنامه‌های به‌اصطلاح انقلابی دفاع مردم ایران از پننجشیر را به سخره می‌گیرند، همان‌هایی که روزگاری منتقدان حضور پرقدرت ایران در سوریه را امروز حمله فرار می‌دانند حالا به حامیان دفاع از پننجشیر با ناسزا پاسخ می‌گویند، اما چرا پننجشیر مهم است و چه چیز مردم ایران را نسبت به حوادث آن به حساس‌ترین ملت جهان تبدیل کرده است. برای اهمیت دفاع از پننجشیر ابتدا باید روند‌های دو ماه اخیر افغانستان را به‌عنوان همسایه مهم ایران با گستره وسیع مرزی بررسی کرد. طی دوماه اخیر و با خروج آمریکا از افغانستان گروه افراطی طالبان بار دیگر در افغانستان حاکم شده است. نگاهی گذرا به ویژگی‌های فکری عقیدتی طالبان و حامیان آن بهتر می‌تواند ما را در تحلیل آینده این منطقه جمعوع نیروهای جنگجوی طالبان پاکستان، افغانستان، چین و داعش تشکیل شده است. تمامی گروه‌های متشکل طالبان با شیعه و کلا تفکر شیعه چالش جدی دارند. نکته بسیار مهم دیگر «تضاد ذاتی» طالبان با ایران می‌باشد. تفکرات حاکمان طالب در افغانستان با جریان‌هایی ائتلاف کرده است که کاملاً با حوزه ایران بزرگ فرهنگی در سنتی می‌باشد برای همین است که نوک حمله این روزهای طالبان، نیروهایی است که به زبان و فرهنگ و ادب فارسی علاقه ویژه دارند و با گسترش تروریسم و سلفی‌گری در افغانستان تعارض جدی دارند. حامیان اصلی منطقه‌ای طالبان در افغانستان دولت‌های قطر، پاکستان، ترکیه به‌صورت مستقیم و امارات و سعودی و به‌صورت غیرمستقیم است. اگر به تحولات سوریه نگاه کنیم همان دولت‌هایی که حامیان مالی داعش در سوریه و عراق بودند حالا به نوعی دیگر در افغانستان فعال شده‌اند. با وجود چنین شرایطی بسیاری در ایران از حکومت می‌خواهند که از مقاومت #پننجشیر در برابر #طالبان دفاع کنند، چراکه پننجشیر آخرین دژ مستحکم در برابر حاکمیت کامل طالبان است. خواست مردم دفاع لجستیکی در دو بعد حمایت تسلیحاتی و آذوقه‌ای از رزمندگان جبهه مقاومت در پننجشیر است تا اینکه از شکل‌گیری یک طالبان قوی مانعت شود؛ چرا که وجود یک طالبان قدرتمند همان‌طور به‌ضرر منافع و امنیت ملی ایران در مرزهای شرقی کشور است. یک طالبان قوی هم خطر برای مرزهای شمال شرقی ایران است و هم مرزهای جنوب شرقی ایران را تهدید می‌کند. وجود یک طالبان قوی در افغانستان می‌تواند مخاطراتی در مناطق بلوچ‌نشین ایران ایجاد کند؛ این هم وقتی بزرگ‌نظام مذهبی قومیش از پیروزی طالبان استقبال کرده‌اند! چه‌بموقعیت به رهبری احمد مسعود آخرین کارت بازی اهرم فشار برای جلوگیری از یک طالبان قدرتمند برای ایران است؛ همانی که رسانه‌های به‌اصطلاح مدعی انقلابی‌گری دفاع از آن را به سخره می‌گیرند. بله مردم و نخبگان آگاه به منافع ملی به‌درستی خواستار حمایت لجستیکی از رزمندگان پننجشیرند؛ چرا که با داندن یک افغانستان یکدست طالبانی با تصرف پننجشیر چقدر می‌تواند در آینده برای ایران خطر ناگردد. مردم خواستار ورود مستقیم نیروهای ایران به جنگ در افغانستان نیستند؛ همان‌طور که به‌خوبی دیدند که حضور فراگیر در سوریه متناسب با هزینه‌های گزاف انسانی و اقتصادی، و ایران را بیشینه‌نساخت. اما ازحاکمیت ایران می‌خواهند نگذارند آخرین دژ مستحکم در برابر طالبان در پننجشیر سقوط کند؛ چرا که این سقوط می‌تواند بسیار مشکل‌گیری آتشی شود که ممکن است گرمای سوزانش را ماه‌ها و شاید سال‌های نه چندان دور در مرزهای خود شاهد باشیم.

دیدگاه

سهیل دستری **سوی به خدمات سلامت روانی اجتماعی**
ادامه از صفحه یک / یک نفر یک اختلال روانی دارد؛ یعنی ۲۳ تا ۲۵ درصد. البته در تهران این امار ۴۰٪ تا ۳۰٪ و چهار دهم) درصد یعنی میانگین ابتدای افراد به اختلالات روانی در کلانشهر تهران بیشتر از میانگین کشور هم بود. چرا این موضوع ما را نگران می‌کند؟ ما را نگران می‌کند چون آمارهای جهانی هم نشان داده که افرادی که از افسردگی‌ها و اختلالات روانی رنج می‌برند، ۲۰ برابر بیشتر از افرادی که افسرده نیستند، در معرض خودکشی هستند که می‌تواند این نگرانی را ایجاد کند که همین‌طوری هم وضعیت سلامت روان ما خوب نبوده حالا در این شرایط کرونا، اتفاقاتی که در گروه‌ها افتاد و بحران‌های مختلفی مثل سیل، زلزله و… در تجربه کردیم، مشکلات اقتصادی که مردم دارند و با آن سر می‌کنند، کاهش اعتماد، کاهش امید، کاهش سرمایه‌انگیزی، جامعه‌همه اینهایی می‌تواند عواملی باشد که ما را نسبت به آینده نگران کند. به همین دلیل ضرورت دارد که برای پیشگیری از خودکشی، دولت برای ارتقای سواد سلامت روانی و سواد اجتماعی، تمهیدات لازم را هم در بوجه‌سالانه و هم در سیاست‌گذاری‌های کلان‌کلی که انجام می‌دهد، اتخاذ و این موضوع را ببیند. ضمن اینکه مردم هم در سید خلناوخ خودشان باید جایی را برای خودشان در حوزه سلامت روانی اجتماعی تعریف بکنند اما در کنار اینها تسهیل دسترسی مردم به خدماتی که می‌تواند در پیشگیری و در مواقعی که افراد در معرض هستند به کمک کمک کند، از آنها بهره‌گیرند، موضوع مهم و کلیدی است و به همین دلیل دولت باید هم برای خدمات حوزه سلامت روانی اجتماعی پارانه برپاورد و هم در نظام بیمه‌ای خدمات مددکاری اجتماعی، روانشناسی و مشاوره را تحت پوشش آن حمایت‌های بیمه‌ای قرار دهد که اگر این اتفاق بیفتد، رغبت مردم برای استفاده از این نوع خدمات بیشتر خواهد شد و این موضوعی است که به نظر یک مطالبه جدی است و چندین دهه نسبت به آن غفلت شده است.

این فتنه سر دراز دارد!

ادامه از صفحه یک / ۶- سه‌سال این است در مقابل این فتنه‌های نوپتی چه باید کرد؟. شاید پاسخ‌های فراوانی بر این سوال مطرح شود که اگر گویندگان را راقع‌اندکند، قطعاً نتیجه‌ای برای توقف این فتنه‌ها نخواهد داشت. تنها پاسخ با نتیجه بر این سوال کلیدی، تکرار مسیر هاشمی برای مصالحه با عربستان است. مصالحه‌ای که می‌تواند با یک مباحثه علنی و دوستانه بین مقامات ایران و عربستان در یکی از نشست‌های منطقه‌ای رقم بخورد. وگرنه با ادامه وضع موجود و تداوم جنگ سرد میان ایران و عربستان، … سوگمندانه باید گفت این فتنه، سر دراز دارد و دشمنان اسلام، فراتر از وظیفی «طالبان واحد مسعود» به دنبال حفظ نفوذ ۱۰- ۱۵ سال اخیر میان «ریاض و تهران» هستند تا نه تنها ابرهای فتنه از آسمان ممالک اسلامی که روند که در روز هم بر آتش تقلیل‌ها و ناقلی‌ها میان ملت‌های منطقه افزوده گردد. ۷- واقعیت آن است که درحالت «یتا… هاشمی بهترین خبر برای طراحان پروژه فتنه‌های نوپتی در منطقه بود. فتنه‌هایی که هر چند از جهت نام و عنوان و جغرافیا متفاوت ولی از دو جهت کاملاً مشترک هستند. اول از جهت سیاسی – دیپلماتیک و دوم از بابت ریشه‌های مذهبی – فرقه‌ای. یتا… هاشمی تنها شخصیتی بود که موفق به الگوسازی برای مهار فتنه‌های منطقه‌ای از طریق اصلاح رابطه ایران و عربستان شد. فقدان یتا… هاشمی هر چند فرصت تکرار و رفع فتنه‌های منطقه‌ای را با اتکا به کاربزمای خاص خود، سلب کرد ولی از خود یادگار بزرگی به جا گذاشته که هنوز هم می‌توان طرح ۱۴ ماده‌ای فتنه‌های تاریخی «هاشمی – ملک عبدا…» را به عنوان ابتکار عمل مصالحانه ایران در منطقه، به‌وی میز مذاکره گذاشت و دشمنان اسلام را از تداوم جنگ سرد میان دو کشور بزرگ جهان اسلام، ناامید کرد. بالاخره روزی باید پذیریم راهی جز حل مشکلات منطقه‌ای سرچشمه نیست.

محمد رضا تابش در گفت و گوبا «آرمان ملی»:

FATF را بیش از این بلا تکلیف نگذارید

مسئولان در عمل پای تحقق

حرف‌فشان باشند

مهم ترین اولویت جلب اعتماد

با اعمال سیاست‌های مردم‌دارانه است

باید ببینیم چرا مردم بی‌اعتماد شده‌اند

آرمان ملی – حمید شجاعی: شرایط اقتصادی و معیشتی حاکم بر جامعه از یکسو و برخی عملکردهای غلط و ناکارآمدی‌ها از سوی دیگر باعث شده تا امروز جامعه نسبت به مسئولان و روندهای موجود چندان پادیده‌اطمینان نگاه نکنند در آینده رونیز نیز تردید کند. همین مسائل و تاثیر سایر اتفاقات مثل تحریم‌ها یا کرنا ونحوه عملکرد مسئولان، عمل نشدن به وعده‌ها و… نیز باعث کاهش یا از دست رفتن اعتماد مردم به مسئولان و دستگاه‌ها می‌شود. لذا در این راستا باید عملکرد دها و رویکردها به نحوی باشد تا ضمن حل مشکلات مردم در حوزه اقتصادی و معیشتی موجب رضایت و جلب اعتماد آنها نیز فراهم گردد که به نظر می‌رسد دولت فعلی قصد دارد در همین راستا گام بردارد. در همین راستا برای بررسی راهکارهای جلب اعتماد مردم و اولویت‌های پیش‌روی دولت «آرمان ملی» با محمدرضا تابش فعال سیاسی اصلاح‌طلب و نماینده ادوار مجلس به گفت و گو پرداخته است که می‌خوانید.

باز گشت اعتماد عمومی کلید و راه‌ای

است که بسیارها از سوی مسئولان مطرح شده؛ اساسا باید رویکردها و عملکردها به چه سمت و سویی برود که این اعتماد به نحو مطلوبی باز یابی گردد؟

زمانی که مردم انقلاب کردند شعارها و آرمان‌هایی مدنظرشان بوده که دل‌هایشان را نرم و به سوی انقلاب و حضور یکپارچه در عرصه و صحنه هدایت کرده است. چنانکه رای بالای ۹۸ درصدی آنها در جمهوری اسلامی منجلی است و باعث شده که این حکومت مستقر گردد.

لذا خیلی نباید پرانگه گوییم، چراکه همه آرمان‌های مردم در نام جمهوری اسلامی مستتر است. حاکمیت مردم بر سر نوشت خود و استقرار یک نظام مردم سالارانه مبتنی بر آموزه‌ها و ارزش‌های اسلامی که متناسب با مقتضیات زمانی و مکانی باشد شعار و آرمان مردم برای روی کار آوردن جمهوری اسلامی بوده است. حال باید ببینیم که چرا مردم بی‌اعتماد شدند.

باید بگوییم در دو بعد قضیه ما نتوانستیم اعتماد مردم را جلب کنیم و به مرور انتیخابات ما هم از آن چیزی که مدنظر مردم بود دور و مشارکت کمتر مردم در صحنه‌را داشتمیم که خود می‌تواند علت بی‌اعتمادی جامعه باشد. وقتی مردم رای خود را وا جد اثر ندانند رویگردان می‌شوند. لذا باید یک نقطه عزیمت بازگشتی را داشتیم و باشیم و افرادی در مسند کار قرار بگیرند که مورد اقبال عمومی هستند و مشارکت گسترده مردم در شکل‌گیری نهادهای انتخابی موثر باشد. البته اگر کسی فسادی و مشکلی دارد باید طبق ضوابط و مقررات قانونی یا او برخورد شود. ولی نه اینکه به واسطه دیدگاه جناحی و گروهی کسی حذف شود. این یک بعد است که تضعیف شده و دیگر بی‌تاثیر عمل به آموزه‌های دینی و اسلامی است. آیت… طالقانی که سالروز درگذشت او را گذرانیم چه تفسیری از اسلام و رای مردم داشت؟ مردم هم با دید و نگاه این افراد به جمهوری اسلامی رای دادند با دیدگاهی که شهید بهشتی و خود مقام معظم رهبری دارند و با دیدگاه‌های متحجرانه بسیار فاصله دارد. اما به مرور دیدگاه‌های دگم و دیدگاه‌هایی که منطبق با مقتضیات مکان و زمان نیست، درین از زاویه دیگری تفسیر می‌کند و شاید یک جاهایی هم صحبت از حکومت اسلامی همانطور که طالبان می‌گوید می‌کنند. همین رویکردها را می‌توان از دلایل نارضایتی مردم و بی‌اعتمادی بر شمرد. نکته مهم اینکه مردم می‌گویند قرار بود با برقراری انقلاب اسلامی، عدالت، قسط و مساوات برقرار شود و تبعیض، رشوه، دزدی و فساد رخت از جامعه بر کند و مردم از مواهب زندگی مادی خود لذت ببرند. انتظار هم همین بود که با منابع غنی کشور باید امروز مردم کشورمان بهره‌مندترین مردم از منابع باشند. اما مردم می‌بینند که آنچه فکر می‌کردند محقق نشد. بنابراین راه بازسازی اعتماد عمومی بازگشت به شعارهای اصلی است که انقلاب اسلامی بر پایه آن شکل گرفت. یعنی آزادی، حفظ استقلال و نفسری درست از اسلادی که می‌خواهد با مقتضیات زمان و مکان جامعه را اداره کند. البته حاکم شدن رای مردم به معنای واقعی و مهم‌تر از همه برقراری عدالت، برابری، مساوات و برقراری وضعیت اقتصادی مطلوب

فیاض زاهد در گفت و گوبا «آرمان ملی»:

طالبان برسردوراهی آمریکاو تشکیل دولت فراگیر

طالبان از یک‌سوی به آمریکا تعهد داده برای ایران – پس از استقرار کامل

دولت – مزاحمت جدی ایجاد کند؛ از سوی دیگر بدون ایران نمی‌تواند دولت

فراگیر تشکیل دهد و از بحرانی مانند پننجشیر عبور کند

حالا شرایط پننجشیر متفاوت از گذشته است

تصورات از پننجشیر در نتیجه اعمال احمدشاه مسعود بود

آرمان ملی – نرگس کارخانه‌ای: نزدیک به یک هفته از زمانی که طالبان خود را مسلط بر پننجشیر اعلام کرده می‌گذرد اما جنگ همچنان در این منطقه ادامه دارد. روزنامه افغانستان تایمز به نقل از منابع آگاه روز گذشته از موفقیت نیر‌وهای مقاومت در بازپس‌گیری برخی مناطق پننجشیر خبر داد. منطقه‌ای که با آغاز مقاومت امیدی برای مخالفان طالبان بود و حتی روسیه پیششهاد تجزیه افغانستان از این قسمت را داد اما حالا مساله دامه و موفقیت این مقاومت در پننجشیر و دیگر مقاومت‌ها در دیگر نقاط افغانستان است، نقاشی که رسانه‌ها به آن راه ندارند. در این رابطه فیاض زاهد، استاد دانشگاه و فعال سیاسی اصلاح‌طلب، به گفت‌وگوبا «آرمان ملی» پرداخته است که در ادامه می‌خوانید.

کشور است، ایران از طرق مجاری بین‌المللی که در اختیار داشت دریافت که از یک سال و نیم پیش آمریکا باین در حال مذاکره برای رسیدن به توافق هستند. روسیه و چین نیز از آن ناخبر بودند. ارز بایی شرایط، مردم و خستگی آنها از جنگ و ناامنی‌ها گسترده، ایران را به این نتیجه رساند که با احتیاط به تحولات افغانستان بنگرد. البته که خوش‌بین نیستیم که طالبان در آینده نسبت به آنچه تمهد کرد‌ه‌اند، در خصوص حقه‌ها، رعایت حقوق طالبان شیعیان، یا حقوق هزاره‌ها، یا بپند باشند اما حداقل امروز بهانه‌ای نیست و مزاحمتی ایجاد نمی‌کنند. از سویی به صورت بنیادین دو شیعه و دیگری سنی است؛ از نظر اجرای شریعت اگر مقامات جمهوری اسلامی بتوانند ایده‌آل مرحقق کنند آن ایده‌آل تحقق کامل احکام شیعی است همان چیزی که سنی‌ها در شریعت سنی دنبال می‌کنند، لذا نوعی همخوانی و همگرایی ناخواسته وجود دارد. شاید تنها تعارض این است که ناوش ملت یا سنی‌های افراطی اساسا مذهب و دین شیعیان را به رسمیت نمی‌شناسند و در بین شیعیان افراطی نیز موضوع جانشینی و ولایت و اختلافت یک مساله حل نشده است. خود این نقطه تعامل می‌تواند همواره ترازعات مذهبی را بالا نگه دارد اما چون استراتژی دیگر ایران مساله آمریکا افغانستان را در اولویت اول قرار داد. خروجی که باور دارم اقدامی نادرست بود، چرا که حضور آمریکا حداقل نوعی ثبات و امنیت را در منطقه و وضعیت پننجشیر یک وضعیت برنج است، در کوتاه مدت به نظر نمی‌رسد طالبان با خطر تهدید جدی روبه‌رو شود اما در طولانی مدت از آنجا که ریشه این بحران حل نشده است و از آنجا که اختلافات ریشه در مسائل قبیله‌ای، ایلی و قومی دارد تبدیل به یک دولت خودمختار که اقتدار طالبان را در افغانستان با چالش روبه‌رو خواهد کرد و پاکستان نیز از این موقعیت‌ها و نقاط حساس برای تحریک و بر هم زدن بازی رقبای خود استفاده کنند. بنابراین عدم حل مساله پننجشیر و عدم ایجاد یک دولت فراگیر در طالبان را در طولانی مدت با مشکلات عدیده‌ای روبه‌رو خواهد کرد و دست دولت‌های خارجی را برای ایجاد رقابت و درگیری در این منطقه باز خواهد گذاشت.

خیر، منظوری به کل حاکمیت است و البته الان نیز حرکت‌های خوبی صورت گرفته است. رئیس‌جمهور به سفرهای استانی می‌رود و از نزدیک با مردم دیدار می‌کند که کار بسیار خوب و پسندیدهای است. رئیس قوه قضائیه به بازدید از زیرمجموعه‌ها مثل زندان‌ها و محاکم قضایی و دادسراها می‌پردازد که کار بسیار ارزنده و خوبی است، ولی این بازدیدها باید مبتنی بر تمهید مقدماتی باشد که وقتی رئیس‌جمهور یا رئیس قوه قضائیه قولی دادند آن قول برآورده شود، اما اگر به هر دلیلی این قول برآورده نشود یا بی‌اعتمادی را رقم می‌زند. قول‌ها وعده‌ها باید برآورده شود و در جهت آرمان‌ها و شعارهایی باشد که جمهوری اسلامی محقق کرده است. این موضوع نیز صرفاً نظر عملکرد یک دستگاه نمی‌شود و کل حاکمیت اعم از مجلس، دولت و قوه قضائیه همه باید با این موارد اهتمام داشته باشند و بازگشت به شعارها و آرمان‌های اصیل انقلاب اسلامی مبتنی بر دو مولفه مقتضیات مکانی و زمانی باشد.

اولویت دولت فعلی برای عملکردها و اقدامات در کدام حوزه خواهد بود: حل مشکلات اقتصادی و معیشتی در داخل یا مناسبات بین‌المللی و برجام؟

معتقدم مهم‌ترین اولویت جلب‌اعتماد مردم با اعمال سیاست‌های متنطه‌انه و مردم‌دارانه است.

البته بسیاری از این اعتماد سازی در داخل منوط به چگونگی حرکت و عملکرد دستگاه دیپلماسی کشورمان و ارتباطی که با خارج داریم است. باید شعارها و آرمان‌ها را با مردم سبک‌سنگین کنیم. در هر صورت نقطه اتکای ما مردم است و از ابتدا نیز هیچ قدرتی به جز مردم پشت این انقلاب نبوده است. حتی چین و روسیه نیز در دیپلماسی بین‌المللی با کارت ایران بازی می‌کنند و دنبال منافع خود هستند. در حالی که ما نباید اجازه دهیم که آنها از برگ برنده ما در تعاملات دیپلماتیک، منطقه‌ای و بین‌المللی استفاده کنند ولی ما بهره آن را نیزیم. به نظرم باید هر چه سریع‌تر تکلیف برجام را روشن کنیم و به FATF ببینیم. اینها موضوعاتی است که می‌تواند در اقتصاد کشور و به تبع آن در معیشت مردم گشایش ایجاد کند و موجب افزایش رضایت‌مندی داخلی شود. بخشی از این رضایت‌مندی به تسهیل کار و خوش رفتاری و مردم‌داری است. بخش دیگر نیز پرداختن به معیشت و اقتصاد مردم و حل مشکلات این حوزه و ایجاد رضایت در جامعه است. بنابراین پرداختن به معیشت و اقتصاد مردم باید در تعامل با کشورهای منطقه و دنیا رقم بخورد.

آیا همین مساله وجود قومیت‌های متعدد در افغانستان، به خصوص در پننجشیر، علتی برای تجزیه به این کشور در شرایط بحرانی کنونی نمی‌شود؟
کشورهای شیبه افغانستان پیچیدگی‌هایی دارد. در عراق نیز همین زمینه و ظرفیت برای جدا شدن منطقه کردنشین یا شیعه نشین وجود داشت اما جامعه جهانی از آن استقبال نکرد. فاکت آن مسئله گمنه جدا شدن پننجشیر از عراق است. تبدیل شدن به یک دولت خودمختار که اقتدار طالبان را در افغانستان با چالش روبه‌رو خواهد کرد و پاکستان نیز از این حمایت نخواهد کرد. حالت دیگر پیوستن این منطقه به تاجیکستان است که آن هم کشوری دارای قدرت نظامی یا مالی نیست. اگر تاجیکستان وضعیتی شبیه آذربایجان داشت شرایطی می‌توانست متفاوت باشد. تاجیکستان در بین جمهوری‌های سابق اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی از اقتصاد و توانایی بین‌المللی ضعیف‌تری برخوردار است.

آیا شما از مدافعان سیاست حمایت ایران از طالبان و عدم حمایت از پننجشیر هستید؟
چنین امر سیاسی منوط به حفظ منافع ملی مخالفت‌ها و تعارضات را بر دوش بکشد.

یکشنبه

۰۶۰۶۰۰۰۱۴۰۰

۵۵ صفر ۱۴۴۳/ ۱۲ سپتامبر ۲۰۲۱

فراسو

گروسی در راه تهران؛ –برجام احیامی شود؟

ادامه از صفحه دو / اقدام مشترک (برجام) را سازنده خواندند و نوشت، یکسری جلسات سازنده را به همکاران‌مان از اتحادیه اروپا و سه کشور اروپایی در خصوص مذاکرات برجام و اهمیت بازگشت سریع به پایبندی متقابل به پایاں رساندیم. هر چند شاید عجله طرفین دیگر برای تسریع در مذاکرات ترس آنها از اتخاذ رویکرد دیگری از سوی تهران است که شاید زمین تعریف شده بازی برای برجام را به هم بزند. آنچه مسلم است اصل مذاکره امری پسندیده و مطلوب است و تسریع در آن اگر با حفظ منافع ملی و در راستای احقاق حقوق ملت باشد قابل توجیه است. اما اگر طرفین برجام نخواهند تسریع در مذاکرات را به دستاویزی برای تحمیل برخی خواسته‌های دیگر خود کنند بهتر است که موعدا مقرر این مهم صورت پذیرد.

اختلافات زیر سایه نشست شورای حکام

برخی از تحلیلگران داخلی، بین‌المللی و حتی طرفین حاضر در برجام همه بر این عقیده‌اند که خروج آمریکا از برجام شرایط را برای همه سخت و پیچیده کرد و خود توافق را نیز تحت الشعاع قرار داد. به اذعان خود آژانس ایران به تمامی تعهدات خود ذیل برجام عمل کرده است. اما گزارش اخیر رافائل گروسی مدیر کل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی که در آن مدعی شده «فعالیت‌های آژانس در ایران به‌طور جدی تضعیف شده است. من به‌طور فزاینده‌ای نگران هستم که مسائل مربوط به سایت‌های اعلام نشده، حل نشده باقی‌مانند و ایران باید آنها را هرچه سریعتر حل کند» باعث شده تا چالش‌هایی میان ایران و آژانس به وجود بیاید. چنانکه کاظم غریب‌آبادی سفیر کشورمان در آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در واکنش به گزارش گروسی به این سازمان توصیه کرده استقلال، بی‌طرفی و حرفه‌ای‌گری خود را حفظ کند و گفته: «هیچ‌کس نمی‌تواند خواستار توقف فعالیت‌های هسته‌ای ایران شود.» تمامی این مسائل در شرایطی رخ می‌دهد که قرار است نشست شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در ماه جاری میلادی برگزار شود و از هم اکنون گمانه‌زنی غربی‌ها بر این است که به جهت گزارش محرمانه اخیر رافائل گروسی احتمالاً قطعنامه‌ای علیه ایران در این نشست صادر شود. در همین جهت هم طبق گفته‌های آژانس یوده غربی‌ها روز جمعه علیه ایران بیانیه‌ای صادر کنند که چنین اتفاقی نفتاد. با این حال به نظر می‌رسد منظور که در برخی رسانه‌ها هم آمده چالش‌های پیش‌آمده میان ایران و آژانس در چند مورد باشد. نخست نتایج اجرای توافق الحاقی که طی آن آژانس تنها امکان دسترسی به مراکز تعیین شده توسط ایران را برای بازرسی دارد. دومین موضوع بحث بازدید بازرسان آژانس از تاسیسات در ایران است که اعلامی‌شود در آن فعالیت‌های مشکوک هسته‌ای صورت گرفته است که ایران بازرسی از این تاسیسات انمی‌دهد. موضوع سوم نیز بحث ساترن‌فیوژی‌ها پیشرفته است که می‌تواند بازرسان آژانس را ناآرامی و ناآرام‌نشین برانگیزاند و همچنین ایران مدت زمان توان ایران برای دستیابی به سلاح هسته‌ای را کاهش دهد و در همین مساله موجب نگرانی اروپایی‌ها را فراهم آورد. در این جهت ایران نگرانی می‌کنند. از طرفی از آنجایی که نشست شورای حکام در پیش است به نظر می‌رسد که غربی‌ها برنامه‌هایی برای این نشست در جهت فشارهای سیاسی وارده و قطعنامه احتمالی داشته باشند. رئیس‌جمهور نسبت به این موضوع هشدار داده و گفته که نمی‌توان در صورت صدور قطعنامه، انتظار رفتاری سازنده را از این‌ها داشت. این در حالی است که در فاصله چندروز تا برگزاری نشست شورای حکام رافائل گروسی مدیر کل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی امروز یکشنبه به منظور دیدار و گفت‌وگو با مقامات ایرانی به تهران سفر خواهد کرد. گفته می‌شود گروسی به دنبال بازگرسری بازرسی‌های آژانس از ایران است و ایران تاکنون به این درخواست آژانس بین‌المللی انرژی اتمی پاسخ منفی داده است. باید دید تحولات پیرامون توافق هسته‌ای ایران طی روزهای آتی چگونه پیش خواهد رفت.

نگاه

حسن‌هایی‌زاده:

کاهش تنش با همسایگان اهمیت بالایی دارد

یک تحلیلگر مسائل منطقه در خصوص اهداف و دستور کار سفر روز یکشنبه نخست‌وزیر عراق به ایران گفت: سفر مصطفی الکاطمی به تهران در چارچوب بررسی نتایج نشست همسایگان عراق قابل توجه و تحلیلی است. همچنین از آنجایی که نمایاتی از سوی برخی کشورهای عربی برای فصل مسائل دو جانبه با ایران نیز مطرح شده، نخست‌وزیر ایران از یکسوی بررسی آخرین نتایج نشست بغداد و از سوی دیگر برای پیگیری مذاکرات تهران و ریاض و احتمال از سرگیری این روند و همچنین آغاز روندهای مشابه با سایر کشورهای این سفر خواهد کرد که در ادامه آغاز مجدد گفت‌وگوهای ایران با ۱۴۰۱ از اهمیت بالایی برخوردار است. حسن‌نامه زاهد افزود: همچنین عراق در آستانه برگزاری انتخابات زودهنگام پارلمانی قرار دارد و برخی از احزاب این کشور اختلافاتی بر سر نحوه برگزاری این انتخابات دارند و الکاطمی سعی دارد با نفوذ ایران بر برخی از احزاب این کشور، زمینه برگزاری موفق انتخابات فراهم کرده و همه احزاب و گروه‌ها به مشارکت با گسترده‌تر انتخابات ترغیب کند. وی در این خصوص که تا توجه به سیاست‌اعلامی و اعمالی مصطفی الکاطمی منبی بر پاکسازی عراق از صحنه درگیری و تنش‌نمایی میان بازیگران منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای ممکن است وی با دستور کار در خواست قطع کمک مستشاری ایران به گروه‌های مقاومت عراق، عزم سفر به همسایه شرقی خود را کرده باشد، بیان کرد: نخست‌وزیر عراق قطعاً این توان را ندارد که بتواند نیروهای مانند حشدالشعبی، عصائب‌الحق و حزب… عراق را تضعیف کند؛ طبیعی است که الکاطمی سعی می‌کند این جریان‌ها و نیروهای مردمی را مهار و کنترل کند اما قطعنامه‌ای توانه به‌طور کلی این جریان‌های مقاومت را خلع سلاح کند و ایران هم چنین چیزی و چراغ سبزی به‌وی نخواهد داد و به نظر می‌رسد وی به دنبال این است که این جنبش‌های مردمی در آینده بتوانند مشارکت سیاسی بیشتر داشته و مسائل نظامی را به دولت واگذار کنند.
یتا… هاشم‌زاده همچنین در این باره که نخست‌وزیر عراق در ماه‌های اخیر پروژه‌هایی را کلید زده و دنبال می‌کند که از دید ناظرین تحولات این کشور، بازگشت بغداد به صحنه مناسبات منطقه به عنوان بازیگری تعیین‌کننده را دنبال می‌کند، آیا نشست اخیر بغداد توانست این هدف را محقق کند، صریح کرد: نشست بغداد جایگاه عراق را در سطح منطقه و خارج افزایش داده و نشان داد که این کشور از توانمندی بالایی در ایجاد همکاری‌های منطقه‌ای برخوردار است و به همین دلیل به نظر می‌رسد شخص نخست‌وزیر سعی دارد از این نشست بیشترین بهره را در جهت انتخابات آینده بهره‌برداری کند.